

13.4. Осемдесет години от създаването на химна на Морско училище „Чеда сме ние на морето“

През 2017 г. се навършват 80 години от създаването на марша „Чеда сме ние на морето“. Текстът на марша е написан от кадета в гимназиалния отдел на Морско училище Борис Стоянов Илиев, а музиката е написана от диригента на военния оркестър на 24-ти пехотен Черноморски полк в гр. Бургас Георги Петров Шагунов.

Текстът е написан за създаване марш на випуск 1935 – 1941 г., от който е Борис Илиев. През тези години е било традиция всеки випуск да има свой марш. Например текстът на марша на випуск 1926 – 1932 г. е написан от Никола Вапцаров. Маршът „Стихия морска ни призва“ е създаден като марш на випуск 1937 г. от кадетите Петко Тахрилов и Георги Василев от същия випуск. Тази традиция продължи и през 50-те и 60-те години на XX век.

Още от началото на създаването на марша „Чеда сме ние на морето“ той се харесва и започва да се изпълнява от всички випуски на училището. По-късно той става официален химн на Морското училище. След промените през 1944 г. маршът спира да бъде официален химн, но продължава да се пее от курсантите. Правят се малки корекции на текста, но още далеч преди новите промени през 1989 г. маршът отново става официален химн на ВВМУ „Никола Вапца-

ров“. Например в издадената грамофонна плоча по случай 100-годишния юбилей на Морско училище химнът е първата песен в списъка и на тържествено-честване на юбилея се изпълняваше с вълнение от всички присъстващи в залата. Това се прави и в наши дни при тържества по различни поводи. Нещо повече, в последните години маршът се изпълнява и при отбелязване на важни събития във ВМС.

По случай юбилейната годишнина от създаването на химна на Морско училище си заслужава да се разкаже малко повече за неговите създатели. За съжаление за автора на текста на марша Борис Илиев не разполагам с достатъчно пълна информация. Мисля, че ние, възпитаниците на Морско училище, сме длъжни да проучим по-задълбочено живота и дейността на Борис Илиев.

Както беше посочено, Борис Стоянов Илиев е постъпил в Морското училище (такова е било официалното име на училището от 1929 до 1942 г.) през 1935 г. и е завършил през 1941 г. От 1934 до 1940 г. Морското училище е било в гр. Созопол в сградата на вече закритото тогава Рибарско училище на остров Кирик. Така че текстът „Призвани във тази свещена сграда“ се отнася за сградата на остров Кирик, която, макар и в окаяно състояние, още съществува. В по-широкия смисъл той се отнася за всички сгради, в които е било училището. След завършване на Морско училище Борис Илиев служи като механик на кораби във ВМС.

Като признание и оценка за неговата подготовка и качества може да се посочи фактът, че през есента на 1947 г., когато се получават военни кораби от тогавашния Съветски съюз, лейтенант (съответства на сегашното звание капитан-лейтенант) Борис Илиев е назначен за командир на електромеханичната бойна част на най-големия боен кораб, който е имала България дотогава, ескадрения миноносец „Железняков“, а от 1949 г. и на още по-големия ескадрен миноносец „Г. Димитров“. Личният състав на електромеханичната бойна част на тези кораби е бил по численост почти половината от личния състав на кораба. Това също показва високата отговорност, с която е натоварен лейтенант Борис Илиев, а също така и доверието към него от командването на Морските войски, както през 1947 г. се наричал военноморският флот.

Ето някои от оценките за лейт. Борис Илиев, дадени от тогавашния старши помощник-командир на ескадрения миноносец „Железняков“ капитан-лейтенант Иван Добрев, а след това и командир на ескадрен миноносец „Г. Димитров“. „...особено се открояваше малко по-старшият отличен специалист лейт. Борис Илиев. Сдържаният му характер, строгите му уставни взаимоотношения с подчинени и началници като че ли го правеха малко по-официален в езика ...“. „Лейтенант Борис Илиев беше човек с високо чувство на отговорност и едновременно с вътрешна гордост в себе си. Висок и строен, той беше отличен спортист и умееше да организира и увлича подчинените си и в службата, и в спорта, да създава съревнователен, спортен дух във всичко“. Тези оценки са написани от адмирал Иван Добрев в книгата му „Смяна на вахтите“, издадена през 1989 г. В същата книга той заявява: „Ако още тогава бях повярвал докрай на това чувство („...чувството на доверие и топлота към този офицер“), то навярно по-късно бих подкрепил с него политическото си доверие и командир-

ското си предпочитание към капитан-лейтенант Илиев и неговата съдба на корабен офицер от народния ни Военноморски флот би имала по-благоприятен завършек. Той имаше пълно морално основание да се гордее с всичко, което е направил като офицер и специалист в този флот“.

От тези думи се вижда, макар и много по-късно от времето, когато лейт. Борис Илиев е служил на ескадренните миноносци, че към неговото развитие във ВМФ е постъпено несправедливо.

През 1955 г. капитан III ранг Борис Илиев е назначен за началник на цикъл „Корабни двигатели“ в НВМУ „Н. Й. Вапцаров“, на която длъжност е до 1957 г. На нашия випуск, когато бяхме в III курс (учебната 1955 – 1956 г.), той преподаваше дисциплините „Парни котли“ и „Парни турбини“. Той беше един от любимите ни преподаватели. Доброжелателен към нас, винаги ведър и усмихнат, с чувство за хумор, отличен педагог с висока професионална подготовка. Характерно за него беше, че не се задоволяваше само с преподаването на учебния материал, но често беседваше с нас по най-различни теми от живота.

Капитан II ранг Борис Илиев влиза в класната стая на нашето класно отделение

Капитан II ранг Борис Илиев е служил в Техническия отдел на ВМФ. След уволнението си работи в БМФ във Варна, а по-късно в централни органи на гражданския флот в Министерство на транспорта. За съжаление не разполагам с по-подробна информация за живота и дейността на автора на текста на химна на Морско училище кап. II ранг Борис Стоянов Илиев. Нямам никаква информация за негови литературни и други изяви, способности, които той безспорно е имал.

Авторът на музиката на марша „Чеда сме ние на морето“ е един от първите български капелмайстори Георги Петров Шагунов. Името му се свързва с развитието на българската воинска маршова песен и музикалният живот на Бургас. Композитор, музикален педагог, един от водещите музикални деятели със заслуги за музикалния напредък на България е почетен гражданин на Бургас.

Георги Шагунов е роден в гр. Пловдив на 15 март 1873 г. Починал е на 10 ноември 1948 г. в гр. Бургас. От 1889 до 1895 г. се обучава в гр. Лион, Франция. Завършва лицей „Сен Жан“, а след това и Лионската държавна консерватория.

След завръщането си в България през 1895 г. е назначен за военен капелмайстор в Пловдив, през 1896 г. в Лом, а от 1897 г. се установява в Бургас, където живее до смъртта си през 1948 г. До пенсионирането си през 1930 г. е диригент на военния оркестър на 24-ти пехотен Черноморски полк. Георги Шагунов участва в Първата Балканска война като капелмайстор на 30-и Шипченски полк.

В продължение на 50 години маестро Шагунов пише около 2000 произведения, в това число тържествения химн „Независимостта“. Творчеството на Георги Шагунов включва над 250 марша, а също така и произведения във всички жанрове на симфоничната, оперна и оркестрова музика. Информацията за Георги Шагунов е от Уикипедия.

Маршът „Чеда сме ние на морето“, създаден от двама достойни мъже преди 80 г. и станал химн на Морско училище, се ползва с голяма популярност и продължава да се изпълнява и вероятно и в бъдещите години ще се радва на уважение и почит.

О.з. капитан I ранг доц. доктор Иван ЙОТОВ,
Випуск 1951 – 1957 г. на ВНВМУ „Н. Й. Вапцаров“

7.12.2017 г. сайта на „Морски вестник“ в Интернет (http://morskivestnik.com/compass/news/2017/122017/122017_11.html)

*Капелмайстор
Георги Шагунов*